

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשנ"ג

ערב שבת קודש
פרשת מקץ / חנוכה
כ"ט בכסלו ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

המקבל את הספר תיכף ומיד בצאתו לאור. וכן לקיים מנהג ישראל לתת מתנה לחתן - ש"ס, ולכלה - סידור 'קרבן מנחה' (ובימינו אלה - ספרי הלכה בעניינים השייכים להנהגת הבית "בלשון ברורה ודרך קצרה" בלה"ק, או מתורגם לשפת-המדינה), וכל המרבה הרי זה משוכח. וכן לתת ספרי קדש כמתנה, גם לילדים, לקראת שמחה פרטית או יום-טוב³⁰.

(30) 'התוועדות' תשמ"ח שם עמ' 171-173, תשמ"ט שם עמ' 103. סה"ש תשנ"ב עמ' 227, 360, 488.

תהילים, ובבית חסידי - גם ספר התניא וכו') כולל ובמיוחד ספרי הלכה למעשה בחיי יום-יום, שילמדו בהם לעתים קרובות. וכן שלכל ילד וילדה יהיו ספרי קודש משלהם ("תניא קטן"), בחדרם, ויסבירו להם שלא יחששו מקריעה ברוב השימוש, כי אז אדרבה יקנו להם ספרים חדשים ומהודרים עוד יותר. וכן לדבר עם המו"לים ומוכרי הספרים על הנחה מיוחדת לרכישתם, וכל הזריז בכל זה הרי זה משוכח, כולל גם על-ידי הזמנה מראש כ'מנוי' ("פרענומער-אנטן")

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישע' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ט בכסלו ה'תשס"ט – ו' בטבת ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ט בכסלו	ה'ל' תמורה פרק ד. לב טהור וגוי. ספר טהרה והוא ספר עשירי.. ה'ל' טומאת מת.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	ה'ל' שכירות פרק יא.	מל"ט קז. מ"ע קז.
ש"ק	ל' כסלו	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע קז.
א'	א' בטבת	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע קז.
ב'	ב' בטבת	פרק ט-יא.	ה'ל' שאלה ופקדון.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קז.
ג'	ג' בטבת	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע קז.
ד'	ד' בטבת	פרק טו-יז.	פרק ג.	מ"ע קז.
ה'	ה' בטבת	פרק יח-כ.	פרק ד.	מ"ע קז.
ו'	ו' בטבת	פרק כא-כג.	פרק ה.	מ"ע קז.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחרות***		זמן ק"ש	זריחה	זמן תפילין	זריחה	זמן שקיעת החמה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ט בכסלו	4:34	5:25	9:09	6:46	5:45	5:25	4:43.6	5:10	
ש"ק, ל' בכסלו	4:34	5:25	9:09	6:46	5:45	5:25	4:44.3	5:11	
א', א' בטבת	4:35	5:25	9:10	6:47	5:46	5:25	4:44.9	5:12	
ב', ב' בטבת	4:35	5:25	9:10	6:47	5:46	5:25	4:45.6	5:12	
ג', ג' בטבת	4:35	5:26	9:10	6:47	5:46	5:26	4:46.3	5:13	
ד', ד' בטבת	4:36	5:24	9:11	6:48	5:47	5:24	4:47.2	5:14	
ה', ה' בטבת	4:36	5:24	9:11	6:48	5:47	5:24	4:48.0	5:14	
ו', ו' בטבת	4:36	5:25	9:12	6:48	5:47	5:25	4:48.7	5:15	

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר נהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטיו" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
מקץ - חנוכה	4:07	5:23	4:21	5:24	4:10	5:22	4:25	5:26
ויגש	4:12	5:28	4:26	5:29	4:15	5:27	4:30	5:31

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מז"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

קדושה להוסיף ולהרחיב את ספריית אגודת-חסידי-חב"ד ליובאוויטש, וכן לייסד ספריות תורניות ציבוריות ולהרחיב גם את הספרייה הפרטית של כל אחד ואחד, במיוחד של ילדים ב'בית חב"ד' הפרטי שלהם, בספרי רבותינו ונשיאנו ובספרי קודש בכלל. מדבריו במעמד השמחה: "כמו בעת מאסרו וגאולתו של רבנו הזקן, הרי בעל השמחה והגאולה למד מכל האירועים הוראות בעבודת ה', ואחת המסקנות שלו היתה להוסיף ביתר שאת בהפצת המעיינות חוצה. לאור כל זה ברורה ההוראה האלוקית הנצחית בקשר לאירוע הנוכחי, שדווקא מן הטיעונים וההאשמות כאילו אגודת-חסידי-חב"ד, כולל הספרייה שבה נמצאים הספרים וכתבי דא"ח, איננה בשימוש עבור הפצת המעיינות חוצה, הרי דווקא מטיעונים אלו יש ללמוד עתה להגביר עוד יותר את הפצת תורת רבנו ולימודה ביחיד וברבים מתוך שמחה עצומה והתלהבות, שמחה פורצת כל גדר"²⁸.

מההוראות ("אבן הבוחן" דניצחון הספרים) דיום זה: להוסיף בקביעות עיתים לתורה, כולל ובמיוחד לימוד ברבים, ולכל לראש - לימוד משניות, ועל דרך זה בספרים שנפדו המביא לידי מעשה, עד ללימוד ההלכות ברמב"ם ושו"ע ונו"כ ועד לפנימיות התורה, ולעורר רבים לזה"²⁹.

רכישת ספרי קודש - שיהיו בכל בית יהודי פרטי, וגם בחדר האוכל, ספרי יסוד (נוסף לחומש, סידור,

הרה"ח ר' אב"יחזקאל ש'י הכהן כ"ץ) לומר קדיש. הרבי הביע תמיכה על כך, ונענה שיש (ואכן היה) חתן בבית-הכנסת. (28 תקציר - ע"פ ימי חב"ד).

בשעתו נמשכה השמחה שבעת ימים, כאשר בכל יום היה הרבי אומר שיחה מיוחדת. בשיחת ש"פ ויגש אמר בין השאר: "יש להכריז ולפרסם שבימינו אלה נמצאים אנו בזמן (ומקום) מיוחד, אשר, לא נותר בו אלא עניין אחד ויחיד - וחיוב אדם לומר בלשון רבו, כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר: 'עמדו הכן כולכם, לבניין בית-המקדש העתידי בביתא דוד מלכא משיחא!' (התועודיות' תשמ"ז ח"ב עמ' 203).

השיחה האחרונה, אור ל"ב טבת, הוקדשה להצעות להכנות לקראת יו"ד שט, לכל אנ"ש ולכל ישראל, אנשים נשים וטף, ביניהן הוספה בתורה ובצדקה, כולל בהפצת המעיינות חוצה, עריכת 'בחינות' ע"י 'עשה לך רב' של כל אחד ואחת מדי עשרה ימים, ודיווח מלא עליהן לרבי (שם, עמ' 236).

(29 'התועודיות' תשמ"ח ח"ב עמ' 164-174. סה"ש תשנ"ב עמ' 211-212.

"הגבלות בימינו אלה בנוגע לימי חתונה - מלבד המפורשים [=בשולחן-ערוך], כמובן ופשוט - המביאים לדחיית ואיחור זמן החתונה, מביאים בכמה וכמה מקרים, בעונותינו הרבים, למכשולים בענייני צניעות וכו' דחתן וכלה, וד"ל. "וצריך-עיון גדול ביותר: הכראיות הן, או אדרבא! "ולכן עצתי בכלל - שלא לאחר זמן חתונה"²⁴.

יום רביעי

ד' בטבת

יום שלישי בלילה, אור ליום רביעי: אם צפויה עננות מוגברת בשבוע הבא, יש לקדש את הלכנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעט-לעת) מהמולד (החל מהלילה. המולד היה ביום שבת-קודש אחר-הצהריים), ואין להמתין עד אחר שבעה ימים מהמולד"²⁵.

יום חמישי

ה' בטבת - 'ידן נצח'

היום בו 'דידן נצח'²⁶ באופן גלוי, לעיני כל העמים (בבית-המשפט הפדרלי), בנוגע לספרי וכתבי רבותינו נשיאינו שבספריית ליובאוויטש, בשנת תשמ"ז.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הכריז על יום זה כיום סגולה ועת רצון לדורות"²⁷. כמו-כן יצא בקריאה

(24 צילום כ"ק - 'מאוצר המלך' ח"א עמ' 310 (בקשר לחתונה בחציו השני של החודש, וראה שם עמ' 305, 311). זאת בנוסף להוראות דמות שפורסמו בנדון ב'התקשרות' גיליון קסא עמ' 18 - כל זה במקום ההסתייגות שהיתה בעבר מעריכת חופה בחודשי טבת ושבת, כמ"ש גם באג"ק ח"ה עמ' נב, ח"י"ח עמ' טו, ובפרט בח"ז עמ' פח.

(25 שער-הכולל פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, וכן בהגהת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב על זה (בסידור תורה-אור תשמ"ז עמ' 489) ובסופו. וראה בס' 'דיני ומהנהיג אשכנז' - חב"ד פ"ב הע' 32.

(26 ראה סיפור חז"ל אודות הכרזה זו - ויקרא רבה פכ"ד, ג. משמעותה בעבודת ה' נתבארה ב'התועודיות' תשמ"ז ח"ב עמ' 243.

(27 בסיום חזרת הש"ך ביום זה (בשנת תשמ"ז), החל הש"ך

עבודה במסירות נפש מביאה להידור למעלה מהידור

מה הסיבה ל"מהדרין מן המהדרין" דווקא בחנוכה? • שלושה אופנים בקיום המצות: על-פי דין, הידור, ועבודה במסירות נפש • בין הידור לפי המתחייב בשכל, לעשייה ללא הרגש עצמי ובלבד שהדבר ייעשה • על עבודה במסירות נפש מתנהגים גם מלמעלה בדרך שלמעלה מהטבע • וגם לימוד מיוחד לתלמידי הישיבות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ישראל⁴ לקיים לא רק את המצווה עצמה, אלא גם את הידור, ואפילו את הידור מן הידור.

ב. בחנוכה ישנם שני ניסים: (א) ניצחון המלחמה, שעל זה תיקנו הלל והוראה, (ב) נס פך השמן, שעל זה תיקנו הדלקת הנרות.

ועניין "מהדרין מן המהדרין" הוא (לא במצות הלל והוראה, אלא) במצות הדלקת הנרות הקשורה עם נס פך השמן.

ולהבין מעלת נס פך השמן על כל הנסים ובכללם גם נס ניצחון המלחמה - יש להקדים ולבאר שבהנהגות שלמעלה מצינו ג' אופני הנהגות:

(א) הנהגה טבעית. - ההנהגה הטבעית גופא יכולה להיות באופן נעלה, בהצלחה, אבל, אף שזהו עניין של הצלחה, הרי זה בכל זאת רק הצלחה שעל-פי טבע.

(4) שו"ע או"ח סתורע"א ס"ב, בהגהת הרמ"א.
(5) ראה השקו"ט בזה - בלקו"ש ח"י ע' 142 ואילך. חט"ו ע' 366 ואילך. חכ"ה ע' 235 ואילך. ועוד.

א. מצות¹ נר חנוכה חלוקה מכל המצוות בשני עניינים:

(א) בכל המצוות ישנו קיום המצווה כתיקונה, וההידור במצווה, אבל אין עניין של הידור מן הידור.

וראה לדבר - מדברי הגמרא² "הידור מצווה עד שלישי במצווה", והגמרא מוסיפה "עד שלישי משלו, מכאן ואילך משל הקב"ה", ונמצא, שיכולים להדר עד אין שיעור, וכל זה נכלל ב"הידור מצווה".

מה שאין כן במצוות חנוכה ישנה לא רק המצווה עצמה, ולא רק הידור מצווה, אלא גם מהדרין מן המהדרין.³

(ב) בכל המצוות - מקיימים רוב בני-ישראל רק את המצווה עצמה. אבל במצוות נר חנוכה נהגו כל

(1) חלקה הראשון (ס"א-ה) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר, ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 92 ואילך. והמשכה (ס"ו ואילך) - מהנחה בלתי מוגה.

(2) ב"ק ט, ב.

(3) שבת כא, ב. וראה בארוכה אגרות יקודש כ"ק אדמו"ר ח"א ע' רכא ואילך.

עוד בחנוכה, וכל המקדים הרי זה משוכה, ועכ"פ בסמיכות הכי קרובה לחנוכה¹⁵, וגם מי שכבר נתן - להוסיף עוד¹⁶. להשלים הפעולות ד'מבצע חנוכה', עד לתכלית השלימות¹⁷; ולעשות 'סך-הכול' מכללות העניין דחנוכה, על כל השנה כולה, להאיר את העולם כולו ב"נר מצווה ותורה אור"¹⁸. לשם כך יש לערוך התוועדות נוספת ביום זה¹⁹. יש ללמוד ביום זה את מאמר רבינו הזקן (או על כל פנים חלק ממנו) המבאר מעלת "זאת חנוכה", והעיקר 'לחיות' עמו²⁰.

שחרית: כבימים הראשונים: הלל שלם, חצי קדיש, קוראים לכהן "ביום השמיני... מלאה קטורת", ללוי עד "בן צורישידי", ולשלישי - "ביום התשיעי... כן עשה את המנורה". אשרי, ובא לציון, קדיש תתקבל, 'בית יעקב' עד גמירא.

ב'זאת חנוכה' הורה הרבי שלא לכבות את הנרות אחר תפילת המנחה, ושיישארו דלוקים גם בצאת החנוכה²¹.

אחרי החג: שיירי הפתילות שדלקו ושיירי השמן שבחנוכייה (לא שבבקבוק) - אם לא התנו עליהם תחילה - עושים להם מדורה בפני עצמם ושורפים אותם²².

חודש שבת מצווה לפרסם את תשובת הרבי, במענה לשאלה אם לערוך חתונה [בחצי השני של רוב החודשים, וכן בזמנים מסויימים שהיה מנהגו²³ שלא לקיים בהם חתונה:

(15) 'התוועדיות' תשמ"ט ח"ב עמ' 96, ותש"נ ח"ב עמ' 92.
(16) 'התוועדיות' תש"נ שם.
(17) 'התוועדיות' תשמ"ט ח"ב עמ' 90.
(18) שם עמ' 95. וראה 'התוועדיות' תש"נ ח"ב עמ' 88, 92.
(19) 'התוועדיות' תש"נ ח"ב עמ' 88, 92.
(20) המאמר: ד"ה ביום השמיני - ליקוטי-תורה, דרושי שמע"צ פ"ג, (בסופו פה,ב מתייחס במפורש לזאת חנוכה). הגהות הצמח-צדק: אור-התורה, חנוכה (כרך ה), דף תתקס"ב,א - ההוראה: 'התוועדיות' תשמ"ט ח"ב עמ' 86. מאמר של הרבי ליום זה - ד"ה הנ"ל, ס' המאמרים מלוקט ח"ד עמ' קט (ובהוצאה החדשה לפי החודשים ח"ב עמ' צג).
(21) יומן תשכ"ה אות קס (וכן בכרך שנים).
(22) שו"ע נו"כ סי' תרע"ז ס"ד. ביאור-הלכה שם.
(23) כנדפס בס' המנהגים ס"ע 76. ובאג"ק דלהלן סוף ההערה הבאה.

מנחה. אין אומרים 'צדקתך'.

יום ראשון, א' בטבת

ב' דראש-חודש, ז' דחנוכה

מוצאי שבת-יקודש: אין מאחרים תפילת ערבית כל-כך כמו בכל מוצאי שבת-יקודש⁷.

כשמדליקים נר חנוכה בבית-הכנסת אחרי ערבית, נוהגים להדליק לפני עלינו⁸. המדליק יודא שאמר 'אתה חוננתנו', ואם שכח לאומרה - יאמר תחילה התיבות 'ברוך המבדיל בין קודש לחול'. אחרי-כך מבדילים.

הסדר בבית: הבדלה, נר-חנוכה, וייתן לך¹¹.

שחרית: הלל שלם, ואברהם זקן, וזדיה, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום. מוציאים שני ספרי-תורה, בראשון קוראים בפרשת ראש-חודש, כהן: "וידבר... רביעית ההין", לוי: "עולת תמיד... ונסכה", ישראל: "ובראשי חודשיכם...". בספר השני עולה הרביעי בפרשת נשא "ביום השביעי...". חצי קדיש. אשרי, ובא לציון ואין הש"ץ מסיימו בקול¹², יהללו, הנחת תפילין דרבננותם, קריאת-שמע, פרשיות 'קדש', 'היה כי ביאתך', שש זכירות, חליצתן [הש"ץ יאמר איזה מומר, כדי לומר אחריו את הקדיש¹³], חצי קדיש, תפילת מוסף.

"מצווה להרבות בסעודת ראש-חודש", ולכן יש המוסיפים מאכל מיוחד בסעודת היום לכבוד ראש-חודש, מלבד ההוספה לכבוד החנוכה¹⁴.

יום שני, ב' בטבת

ח' דחנוכה - 'זאת חנוכה'

על כל אחד ואחת לנצל יום זה: להשלמת נתינת דמי-חנוכה (מי שטרם נתן) - "לתפוס" ולעשות זאת

(10) כך נהגו במניין של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.
(11) ספר-המנהגים.
(12) כי אז יתייב לומר ח"ק מייד, כפי שהורה הרבי - ראה 'התקשרות' גיליון תסו עמ' 15 הערה 16.
(13) ספר-המאמרים (ליקוט) לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ח"ב עמ' שטז. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"כ עמ' רפ.
(14) ראה שו"ע או"ח סי' תיט וכף-החיים שם ס"ק ד.

הלכות ומנהגי חב"ד

מוציאים שלושה ספרי-תורה. בראשון קוראים לשישה עולים בפרשת השבוע - מקץ. לאחר מכן, מניחים את ספרי-התורה השני על הבימה. הגבהה וגלילה. אחר-כך קוראים לשבעי בספר השני בפרשת פינחס "וביום השבת... ובראשי חודשיכם..."¹, מניחים את הספר השלישי על הבימה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אחר-כך קוראים למפטיר בספר השלישי בפרשת נשא "ביום השישי..."². הגבהה וגלילה ספר שלישי. הפטרה: "רני ושמחי" (זכריה ב, יד-ז), ומוסיפים פסוק ראשון ואחרון של הפטרת שבת ראש-חודש "כה אמר ה', השמים כיסאי..."³, "והיה מידי חודש..."⁴, "ויצאו וראו..."⁵, "והיה מידי חודש..." (ישעיהו סו, א.כג.כד.כג), ולאחר-מכן פסוק ראשון ואחרון מהפסרת 'מחר חודש': "ויאמר לו יהונתן..."⁶, "ויאמר יהונתן לדרו: לך לשלום..." (שמואל-א כ, כח. מב). קרא הפטרה אחרת - קורא אחריה 'רני ושמחי', ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה?⁷ אין אומרים 'אב הרחמים'.

מוסף: 'אתה יצרת'. טעה ואמר 'תיקנת שבת', ונזכר: עד שלא סיים תפילתו - חוזר ומתחיל 'אתה יצרת', ואם סיים תפילתו - חוזר לראש התפילה.⁸ יום התוועדות (ביתר-שאת וביתר-עוז). ובוודאי אפילו בשבתות החורף יש לחלק התוועדות או לסדרה באופן כזה, שיוכלו המשתתפים בה להמשיך ההתוועדות בסעודת שבת בבתיהם.⁹

(6) לקוטי-שיחות כרך לה, עמ' 191 הערה 34.
 (7) לוח כולל-חב"ד (כל הקטע).
 (8) שם, ועי' ב'התקשרות' גיליון תקי"ז (עמ' 15 הערה 5), פרטים שונים בדיון זה.
 (9) אג"ק כרך י עמ' ד, ועי' ש"ש עמ' סט.

שבת-קודש פרשת מקץ

ל' בכסלו - א' דראש-חודש, ו' דחנוכה.
 אומרים 'יעלה ויבוא' נוסף על 'ועל הניסים'. בערבית אין מכריזים 'יעלה ויבוא' לאחר 'השכיבנו' מחשש הפסק, אבל מזכירים זאת לציבור בטפיחה על השולחן. שכח לומר 'יעלה ויבוא' בתפילת ערבית, ונזכר לאחר שאמר "ה'" של 'המחזיר שכינתו לציון' - אינו חוזר.¹

* אין לומר "הנרות הללו" בשבת,² מלבד הסיום "על ניסין..."³.

* מי שברך ברכת-המוזון בשתי הסעודות הראשונות של השבת, ואמר 'ועל הניסים' אך שכח לומר 'רצה', ונזכר לאחר שהתחיל ברכת 'הטוב והמטיב' (אפילו אמר רק מילת 'ברוך' בלבד) - חוזר לראש, ואומר 'רצה', אבל אין צריך להזכיר 'ועל הניסים'.⁴

שחרית: לאחר חזרת הש"ץ: הלל שלם, ואברהם זקן, זכריה, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

(1) שו"ע סי' תכב ס"א, וראה שו"ע אדמוה"י סי' קיד ס"ז וסו"ס רצד.
 (2) בש"פ מקץ, שבת חנוכה תשמ"ב, לאחר השיחה הראשונה, אמר הרבי "שבת זאנט מען ניט [=בשבת אין אומרים] 'הנרות הללו'" (נשמט מההנחה בלה"ק, אך נמצא בהנחות הת' מהתוועדות ז), ומאו לא ניגנו זאת עוד בבית-חיינו בשבת.
 (3) בשנים תשמ"ט - תשנ"ב החל הרבי לנגן **בשבתות** כמה פעמים את הסיום בלבד: "על ניסין..."
 (4) שו"ע אדמוה"י סי' קפח ס"ט. סידור אדמוה"י.
 (5) שו"ע אדמוה"י סי' קפח סעיף ד. ולכאורה גם לדעתו אין איסור להזכיר (ריכוז הדעות בנושא - בס' 'בירור-הלכה - תנאני' או"ח ח"א עמ' שעא).

הנהגה שלמעלה מהטבע. ובהנהגה נסית שלמעלה מטבע. ובאופן כזה היה ניצחון המלחמה בחנוכה - "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", וזהו נס שלמעלה מטבע. - אילו היה הניצחון באופן של גבורים ביד גבורים, הרי זה גם עניין של הצלחה, שהרי זוהי מלחמה, אבל עדיין אין זה נס; אבל "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" הוא נס שלמעלה מטבע.

ג) הנהגה שלמעלה גם מנס - דבר שאינו מוכרח מצד עניני הגוף, או אפילו מצד עניני הנשמה, אלא זהו עניין של הידור, והידור בעניני הנשמה - כפי שהיה בהנס' שמצאו שמן טהור, וזהו עניין הקשור רק עם הנשמה, ויתירה מזה, שהיה רק כדי להראות חיבתן של ישראל (שהרי על-פי דין היו יכולים להדליק גם בשמן טמא, לפי שטומאה דחוייה או הותרה בציבור, והנס היה רק בכדי להראות חיבתן של ישראל).⁸

ה) הנהגה שלמעלה מטבע, ובאופן כזה היה ניצחון המלחמה בחנוכה - "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", וזהו נס שלמעלה מטבע. - אילו היה הניצחון באופן של גבורים ביד גבורים, הרי זה גם עניין של הצלחה, שהרי זוהי מלחמה, אבל עדיין אין זה נס; אבל "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" הוא נס שלמעלה מטבע.

הנהגה שלמעלה מטבע, ובאופן כזה היה ניצחון המלחמה בחנוכה - "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", וזהו נס שלמעלה מטבע. - אילו היה הניצחון באופן של גבורים ביד גבורים, הרי זה גם עניין של הצלחה, שהרי זוהי מלחמה, אבל עדיין אין זה נס; אבל "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" הוא נס שלמעלה מטבע.

הנהגה שלמעלה מטבע, ובאופן כזה היה ניצחון המלחמה בחנוכה - "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", וזהו נס שלמעלה מטבע. - אילו היה הניצחון באופן של גבורים ביד גבורים, הרי זה גם עניין של הצלחה, שהרי זוהי מלחמה, אבל עדיין אין זה נס; אבל "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" הוא נס שלמעלה מטבע.

הנהגה שלמעלה מטבע, ובאופן כזה היה ניצחון המלחמה בחנוכה - "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", וזהו נס שלמעלה מטבע. - אילו היה הניצחון באופן של גבורים ביד גבורים, הרי זה גם עניין של הצלחה, שהרי זוהי מלחמה, אבל עדיין אין זה נס; אבל "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" הוא נס שלמעלה מטבע.

הנהגה שלמעלה מטבע, ובאופן כזה היה ניצחון המלחמה בחנוכה - "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", וזהו נס שלמעלה מטבע. - אילו היה הניצחון באופן של גבורים ביד גבורים, הרי זה גם עניין של הצלחה, שהרי זוהי מלחמה, אבל עדיין אין זה נס; אבל "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" הוא נס שלמעלה מטבע.

הנהגה שלמעלה מטבע, ובאופן כזה היה ניצחון המלחמה בחנוכה - "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", וזהו נס שלמעלה מטבע. - אילו היה הניצחון באופן של גבורים ביד גבורים, הרי זה גם עניין של הצלחה, שהרי זוהי מלחמה, אבל עדיין אין זה נס; אבל "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" הוא נס שלמעלה מטבע.

הנהגה שלמעלה מטבע, ובאופן כזה היה ניצחון המלחמה בחנוכה - "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", וזהו נס שלמעלה מטבע. - אילו היה הניצחון באופן של גבורים ביד גבורים, הרי זה גם עניין של הצלחה, שהרי זוהי מלחמה, אבל עדיין אין זה נס; אבל "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" הוא נס שלמעלה מטבע.

הנהגה שלמעלה מטבע, ובאופן כזה היה ניצחון המלחמה בחנוכה - "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", וזהו נס שלמעלה מטבע. - אילו היה הניצחון באופן של גבורים ביד גבורים, הרי זה גם עניין של הצלחה, שהרי זוהי מלחמה, אבל עדיין אין זה נס; אבל "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" הוא נס שלמעלה מטבע.

(6) נוסח הודאת "ועל הניסים" בתפלת העמידה וברהמ"ז.
 (7) ובפרטיות יותר: גם הנס דנצחון המלחמה חלוק משאר הניסים, שכל הניסים, כמו הנס דיצי"מ והנס דפורים, קשורים עם הגוף (הצלת הגוף או הצלה מיסורי הגוף), משא"כ נס חנוכה קשור עם הנשמה, שהרי הגזירה היתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", ועל זה עמדו בני" ולחמו מתוך מס", ונמצא, שגם הנס דנצחון המלחמה הו"ע הקשור עם הנשמה. ובוה גופא ניתוסף עילוי מיוחד בנס השמן - שבעניני הנשמה גופא הו"ע זה ענין של הידור (מהנחה בלתי מוגה).

(8) ראה לקו"ש ח"א ע' 81 ואילך.
 (9) בחוקותי כו, ג ואילך.
 (10) שכן, בשביל מי נברא העולם - אם לא בשביל יהודים מקיימי תומ"צ (מהנחה בלתי מוגה).
 (11) סנהדרין ג, סע"א.

מקורו ומשמעותו למנהג שתוקעים בתפילת-לחש, ומזה "התגלגל" קישור זה לתקיעות שבחזרת הש"ץ. כידוע, אדמו"ר הזקן בשולחנו (תקצ"ב, א) שולל תקיעות בתפילת-לחש.

(3) מאחר שבס' תקצ"ב מסביר אדמו"ר הזקן את פשר "תקיעות מיושב/מעומד" באופן השני כנ"ל, ומתעלם לחלוטין מהנימוק שבס' קכד, אולי מהווה עובדא זו הוכחה לכך שחזר בו מאותו הנימוק¹⁵.

(4) עצם דברי הרמ"א (קכד, ד) לגבי הצורך לעמוד בחזרת הש"ץ - והם המקור המצוטט בדברי אדמו"ר הזקן שם - נאמרים בתור "יש אומרים" בלבד, כך שאינם בהכרח דעה מחייבת של הרמ"א ואדמו"ר הזקן¹⁶. כמו"כ הרמ"א מייחס את דבריו ל'הגהות מנהגים' ובכך בעצם הוא כאילו מציין במפורש שזה רק בגדר מנהג¹⁷. על-פי-זה אפשר לענות על השאלה המובאת גם בשו"ת 'יחווה דעת' הנ"ל מדוע לא מייחס הרמ"א את דבריו לדברי הרמב"ם (פ"ט מהל' תפלה ה"ג) שבהם נאמר במפורש שעומדים בחזרת הש"ץ.

(5) לאור כל הנ"ל, אותם גדולי-ישראל שנהגו לשבת בחזרת הש"ץ, כמפורט במאמר הנ"ל ב'התקשרות' וכן בשו"ת 'יחווה דעת' הנ"ל, אין הכרח שיש בהנהגתם סתירה לדברי הרמ"א ואדמו"ר הזקן.

הרב יוסף כהן, רב בעיר רמלה

ההערות למאמר זה הן הערות המערכת.

וחזרין ותוקעין כשהן עומדין".

(15) זאת רק באם ידוע שאדמו"ר הזקן כתב את הל' ראש-השנה אחרי הל' תפלה (הספר לא נכתב לפי סדרו, ראה בהקדמת הרבנים בני הגאון המחבר' שהתחיל בהלכות פסח) וציצית והלכות פסח).

(16) ראה בס' 'כללי הפוסקים וההוראה משו"ע אדמו"ר הזקן', כלל רצב (ובסמך לו), לגבי 'יש אומרים' שברמ"א, שלא הביאם כדבר מוחלט להלכה. וראה בזה גם בשדי חמד, כללי הפוסקים סי' יד אותיות ב"ג.

(17) צ"ע האם אמנם כל הכתוב בספר זה הוא רק מנהג בלבד, למשל האמור שם (בפרק הנ"ל סי' ח) שאסור לדבר מברוך שאמר ואילך, גם הוא אינו אלא מנהג - אתמהא. אבל בעניינינו, גם הפרמ"ג שם (משבצות ס"ק ב) כתב רק שעמידה בחזרת הש"ץ היא "מנהג מקדמונים" ולא יותר מזה.

וגעשמאק, שעל-ידי זה נעשה הידור מצווה; אבל מסירת נפש - אין השכל מחייב. מסירת נפש הוא עניין שאין לו אחיזה בשכל.

ז. ועל-פי הידוע שמכל מועד נמשכת הארה על כל השנה¹⁴, הרי גם מהמועד דחנוכה צריכים לקחת על כל השנה כולה - שגם קיום המצוות שבכל השנה יהיה מתוך ביטול ומסירת נפש, שזהו תוכן העניין דמהדרין מן המהדרין. זאת ועוד:

על-ידי העבודה במסירת נפש, שמניח את עצמו הציצה לגמרי, ומניח אפילו את נשמתו, והעיקר אצלו הוא קיום המצווה - משלם לו הקב"ה "מידה כנגד מידה"

ידוע¹⁵ שכל מצווה כלולה מכל המצוות, שלכן "העוסק במצווה פטור מן המצווה"¹⁶. ומה מובן שמצוות נר חנוכה צריכה להאיר בכל המצוות, שגם בהם יהיה עניין המסירת נפש, שזהו עניין דמהדרין מן המהדרין.

ח. האמור לעיל שייך ונוגע לפועל גם אצל תלמידי הישיבה:

כללות העבודה של תלמידי הישיבה בלימוד התורה וקיום המצוות יכולה להיות בג' אופנים: (א) שמירת סדרי הלימוד והנהגה כתיקונה הראויה לבחור תמים ("א ערליכער בחור").

(ב) לא רק ששומר סדרי הלימוד, ומיד לאחר הסדר סוגר את הגמרא או את ספר התניא, אלא הלימוד הוא באופן שאינו מביט על השעון, ולומד גם בזמן הפנוי שמחוץ לסדרי הלימוד (ופשיטא שכל ההכנות, לפני הלימוד ולאחרי הלימוד, אינם בזמן הלימוד אלא בזמן הפנוי), כי לימודו אינו מפני ההכרח, אלא מפני יוקר העניין.

(14) ראה לקו"ת ברכה צח, ב.

(15) ראה סה"מ תרנ"ה ע' לו. המשך תרס"ו ס"ע סח. סה"מ קונטרסים ח"ב תלה, ב.

(16) סוכה כה, סע"א. וש"נ.

הגוף, עם מציאות. מה שאין כן על-ידי מסירת נפש, שמניח לגמרי את מציאותו - נמשכת ההנהגה מלמעלה באופן שאינו נוגע כלל למציאות. וכמו כן לאידך גיסא - שכאשר ההנהגה שלמעלה אינה קשורה עם מציאות, הרי היא מעוררת אצל בני-ישראל להניח את עצמם מתוך מסירת נפש. ודווקא עניין המסירת נפש ישנו בכל בני-ישראל, אפילו קל שבקלים - כאשר הדבר נוגע בנפש¹⁷ (שלא כמו בעניין תורה, צדקה וכו'). ולכן, בחנוכה, שאז היתה ההנהגה מלמעלה

להראות חיתתן של ישראל - שעניין זה עוררו בני-ישראל על-ידי מסירת נפשם - הרי זה עורר אצל בני-ישראל את העניין ד'מהדרין מן המהדרין', היינו, לא רק קיום המצווה כתיקונה, ולא רק קיום המצוות בהידור, אלא מהדרין מן המהדרין, הנחת עצמותו וביטול לגמרי.

ולכן יש בנר חנוכה העניין דמהדרין מן המהדרין שאינו בשאר המצוות, וכל ישראל נהגו כן - כיוון שכללות עניינו של חנוכה הוא מהדרין מן המהדרין, ביטול לגמרי, שזהו עניין המסירת נפש.

ו. והעניין בזה:

בזמן דחנוכה - טמאו כל השמנים שבהיכל¹⁸, והיינו, שטימאו והרעילו ("מ'האָט אָפּגע'ס'ט") את עניין השכל, ובמילא, לא היתה יכולה להיות ההנהגה על-פי שכל, והוצרכו לילך מתוך מסירת נפש שלמעלה מהשכל.

שכל - מחייב קיום המצוות כתיקונם, ויתירה מזה, שהשכל מחייב גם קיום המצוות בהידור, כיוון שגם על-פי שכל צריך להיות קיום המצוות מתוך חיות

(12) תניא פי"ט. ד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא תרפ"ה (סה"מ תרפ"ה ע' רנו ואילך). סה"מ תש"ט ע' 118 ואילך.

(13) שבת שם.

עוד על ברכת 'הגומל' בטיסת־פנים

ב'התקשרות' גיליון תרס"ו עמ' 17 מובא הספק אם לברך בזמננו 'הגומל' על טיסה פנים־ארצית (מצד הסיכון שבטיסה עצמה, ללא מעבר מעל ים או מדבר), ושלמעשה ההוראה היא שלא לברך 'הגומל' על טיסה כזאת.

כך גם מדוייק בלשון 'ספר המנהגים': "הנוסע מעבר לים באוירון - גם־כן מברך ברכת הגומל" - הרי שאם אינו נוסע 'מעבר לים' - לא יברך.

ואכן, בקובץ 'הערות וביאורים'⁸ מסר הרה"ג הרה"ח ר' יהודה לייב שי' שפירא, רב וראש ישיבה דמיאמי רבתי, שבשעתו שאל זאת בקובץ 'יגדיל תורה' ברוקלין נ.י. ע"פ המכתב שבלקוטי שיחות¹⁰ שבו משמע שיש לברך גם על עצם הסיכון שבטיסה (ללא ים ומדבר), והסתפק אם הדברים נכונים למעשה גם בתנאי הבטיחות דהיום. והרבי הוסיף על המכתב הנ"ל את הקטע (הנדפס ב'יגדיל תורה' שם): "זה עתה ראיתי בס' טהרת יו"ט ח"ח" (עצ"ז ואילך) ובשורת ציץ אליעזר ח"א ס"ד כמה דעות בזה". הרי שהרבי בעצמו כותב שיש להסתפק בזה.

כמרכן מסר שם בשם הרה"ח מוהר"ר שמואל דוד רייטשיק ע"ה, שהוא עצמו שאל זאת מהרבי ביחידות, והרבי ענה לו שהאוירונים עכשיו שונים הם מאלה שהיו מלפנים, ואין צריך לברך.

הרב יוסף שמחה גינזבורג

עמידה בחזרת הש"ץ

בגיליון 'התקשרות' לפ' בראשית (תשד"מ) הופיע מאמר רב־ערך בנושא כפול: עמידה במודים דרבנן, ועמידה בחזרת הש"ץ. ברצוני להוסיף מספר נקודות לגבי עמידה בחזרת הש"ץ.

1) דברי אדמו"ר הזקן (קכד, ז) לענין תקיעות דמעומד נמצאים בסוגריים. בשו"ת שארית יהודה (למהרי"ל מיאנוביץ, אחי אדמו"ר הזקן, דף כא, א) ובשו"ת דברי נחמיה (חאו"ח דף יט, ג), נאמר, שהסוגריים מעידות על כך שאדמו"ר הזקן היה לו ספק בדבר, ולכן הניחו בסוגריים לעיון נוסף.¹¹

2) נראה לי להציע הסברים לגבי ספיקו של אדמו"ר הזקן, ממספר זוויות־ראיה:

א) אם "תקיעות מעומד" פירושו שהציבור עומד, אזי "תקיעות מיושב" פירושו שהציבור יושב, וזה כידוע היפך המציאות בקהילות רבות.¹²

ב) בשו"ת 'יחזקאל דעת' (ח"ה סי' יא) מביא מקורות רבים המעידים על כך שהציבור יושב בחזרת הש"ץ הן בקהילות ספרדיות והן בקהילות אשכנזיות.

ג) בשו"ע אדמו"ר הזקן (תקצ"ב, ב) מביא טעם אחר¹³ לשם "תקיעות מיושב/מעומד" ("לפי שאף השומעין צריכין לעמוד בעת שמיעת תקיעות הללו"), וייתכן שבעלי אותו טעם אינם סוברים את הטעם המובא בסימן קכד. ייתכן גם שבעלי אותו טעם סוברים, שהקישור של השם "תקיעות מעומד" לעמידת הציבור,¹⁴

(7) ס"ע 14.

(8) גיליון ר"ה תשס"ח עמ' 68.

(9) גיליון כד עמ' תרא.

(10) ח"ב עמ' 152, שעליו נסב הדיון ב'התקשרות' שם.

(11) ישנה גם אפשרות שהסוגריים נוצרו מפני שהדברים נכתבו על הגיליון ע"י אדמו"ר הזקן או ע"י מהרי"ל, והוכנסו פנימה ע"י המדפיסים (ראה דוגמאות בס' 'תורת חב"ד' - ביבליוגרפיה' כרך ב, 'ספרי ההלכה של אדמו"ר הזקן', ס"ע כג).

(12) ידוע שבמשך הדורות השתנו הרבה דברים (גם בעניין זה - ראה בפרמ"ג שהובא להלן חזרה 7), וצ"ע מה הראיה ממה שנהוג בימינו.

(13) מהלבוש סי' תקפ"ה ס"א והמגן אברהם ר"ס תקצ"ב.

(14) בהגהות מנהגים (מנהג של יום חול סו"ס י, מקור דברי הרמ"א) מתייחס לביטוי **בגמרא** (ר"ה טז, א-ב) "למה תוקעין כשהן יושבין,

בעצם, מצד עצמו, ובמילא, עבודתו היא באופן שאינו חושב על עצמו כלל, אלא כל ענינו הוא לקיים רצון הקב"ה.

ואז נעשית גם ההנהגה מלמעלה באופן שלמעלה מהטבע לגמרי - שזוכה ומקבל חוש בענייני חסידות, שיורגש ויונה אצלו ("ער זאָל דערהערן און באַ אים זאָל זיך אָפלייגן") עניני אלקות - עם היותם למעלה מהשכל לגמרי (שהרי נגלה דתורה היא למעלה משכל אנושי, ופנימיות התורה היא למעלה מהשכל לגמרי), והנחה זו ("דער אָפלייגן") תהיה באופן של התאמתות, שיביא לידי "בכך" בפועל ממש, במחשבה דיבור ומעשה, הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע לפעולה עם הזולת, להאיר את הסביבה כולה ב"נר מצווה ותורה אור"²⁰, ומאור שבתורה, זוהי פנימיות התורה.²¹

וכאשר כל בני־ישראל מתנהגים באופן כזה - אזי נעשה העניין ד"כליא רגלא דתרמודאי"¹³, תרמודאי אותיות מורדת²², היינו, שמתבטל עניין המרידה באלקות, ונעשה אור בכל העולם כולו.

י. (ואמר כ"ק אדמו"ר): מנהג ישראל ליתן מעות חנוכה²³ ונתן בידו הקדושה לכל אחד מהתלמידים שקל אחד).

(משיחת ליל נר חמישי דחנוכה, לתלמידי

ישיבות תומכי תמימים דברוקלין, בחדרו הקדוש, ה'תשי"ג.

'תורת מנחם' כרך ז עמ' 241-246, בלתי מנוגה)

(20) משלי ו, כג.

(21) ראה פתיחתא דאיכ"ר ב ובפ' יפה ענף שם. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז ובפ' קה"ע שם. המשך תערי"ב ח"ג ע' א'שכב. סה"מ תרפ"ט ע' 176. וש"נ.

(22) עמק המלך שער קרית ארבע ר"פ קיא (קה, א). קה"י ערך תרמוד.

(23) ראה גם שיחת ליל נר חמישי דחנוכה דאשתקד ס"ד (תורת מנחם - התועדויות ח"ד ס"ע 230 ואילך). וש"נ.

ג) לימודו הוא באופן שמניח את עצמו לגמרי, שאינו מציאות בפני עצמו, אלא כל ענינו הוא למלא את שליחותו של הקב"ה - שהרי כל יהודי הוא שלוחו של הקב"ה להאיר את גופו ונפשו הבהמית וחלקו בעולם על־ידי האור ד"נר הוי' נשמת אדם"¹⁷, ולכן עבודתו היא שנוגע לו שהרבר ייעשה, ללא נפקא־מינה אם הרבר ייעשה על־ידו אם לאו.¹⁸

וכאשר עבודתו היא באופן של מסירת נפש, שאינו חושב כלל על עצמו, כי אם שהעניין יבוא לידי פועל - שעבודה באופן כזה היא מצד עצם הנשמה, ולא רק מצד הארת הנשמה המלוכשת בגוף ונפש הבהמית - אזי נעשית גם ההנהגה מלמעלה באופן שלמעלה מהטבע וללא אחיזה בטבע כלל, כך שגם כאשר בדרך הטבע אינו רואה שום דרך כיצד לבצע את הדבר, הרי הוא מצליח באופן שלמעלה מהטבע.

ט. ועניין זה - הנחת עצמותו מתוך מסירת נפש - בא על־ידי לימוד פנימיות התורה דווקא:

גם על־ידי לימוד נגלה דתורה מיתוסף חיות בקיום התורה ומצות, שיורגש אצלו היוקר דתורה ומצות, ועל־ידי זה יקיים את המצווה לא רק כתיקונה אלא גם באופן של הידור מצווה. אבל, הרגש היוקר דקיום התורה ומצות הוא רק במידה כזו ששייכת למציאות שלו.

אבל כאשר לומד פנימיות התורה, שבה מבואר עניין ביטול היש, וגם דרגות נעלות יותר בעניין הביטול בעילוי אחר עילוי, אזי מגיע לדרגה כזו שנרגש אצלו היוקר דאלקות מצד עצמו, היינו, לא באופן ש"קרבת אלקים לי טוב"¹⁹, אלא שזהו טוב

(17) משלי כ, כו. וראה תניא שם.

(18) בזכרון אחרים: אלא שזכה שהרבר ייעשה על־ידי (חסר קצת).

(19) תהלים עג, כה.

הכנה לקץ הבלתי ידוע

הקץ שלמעלה מהעלם וגילוי נמשך לזמנה

...ומדגש בסיום וגמר חנוכת המשכן (ביום שנים עשר גו'), שרומז על סיום כללות עבודתם של ישראל בעשיית משכן ומקדש לו יתברך - שעל-ידי זה מתגלה העילוי ד"סוף מעשה במחשבה תחילה".
...והנה, העניין ד"סוף מעשה במחשבה תחילה" (שב"סוף מעשה" מתגלית בחינת תחלה שלפני ולמעלה

מתחילת המחשבה, שלא נתגלתה גם בתחילת המחשבה) מודגש במיוחד בנוגע לעניין הגאולה:
זמן הגאולה, "קץ הימין", הוא סתום וחתום, כמו שכתוב "סתום וחתום הספר עד עת קץ", "כי סתומים וחתומים הדברים עד עת קץ", וטעם הדבר - כיוון שהגאולה עצמה הוא עניין סתום וחתום, היינו, שהגילויים דימות המשיח הם מדרגא נעלית ביותר שהיא באופן של סתומות, ובלשון הרמב"ם ש"באותו הזמן כו' יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים סתומים", ובגלל זה נעשה גם זמן הגאולה סתום וחתום.

ויתירה מזה - שהסתומות והגאולה היא לא רק ביחס לנבראים, אלא גם ביחס להקב"ה (כביכול), כדרשת חז"ל על הפסוק "יום נקם בלבי ושנת גאולי באה", "לליבי גיליתי לאיברי לא גיליתי" (לא הוצאתי דבר מפי שהיו איברי יכולין לשמוע אבל בליבי היה טמון הדבר", "סתום וחתום שלא הוציא אותו הקב"ה בפיו"), "לכא לפומא לא גליא", היינו, שענייני הגאולה הם בדרגא נעלית כל כך שגם אצל הקב"ה הרי זה בבחינת העלם ("בליבי") שלמעלה מגילוי (בדיבור בפה) - על דרך "מחשבה תחילה", "תחילה" שלפני ולמעלה מהגילוי ותחילת המחשבה.

ודרגא נעלית זו, העלם שלמעלה מגילוי, "מחשבה תחילה" - נמשכת ומתגלית ב"סוף מעשה", בסיום וגמר מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, שעל-ידי זה פועלים העילוי והשלמות דימות המשיח, ש"דברים סתומים", סתומות והעלם שלמעלה מגילוי, יומשכו ויתגלו למטה בפועל ממש.

[.] ומזה מובן גם בנוגע ליחס לגאולה העתידה לבוא והשפעתה על זמן הזה:

אילו היה הקץ ידוע - אזי היחס לגאולה היה כמו לדבר השייך לעתיד שאינו פועל שנינו (כל כך) בזמן ההווה; מה שאין כן כשהקץ אינו ידוע, וכיחד עם זה, יודעים בוודאות שיכול להיות בכל רגע ומצפים שיהיה ברגע זה - אזי היחס להגאולה הוא כמו לדבר השייך להווה, היינו, שההנהגה בהווה היא באופן המתאים למעמד ומצב דגאולה העתידה, דכיוון שהגאולה יכולה לבוא תיכף ומיד ממש, הרי, בכל רגע ורגע צריכים להיות מוכנים להגאולה.

ובסגנון אחר קצת - שנעשה החיבור דגלות עם גאולה, שבזמן הגלות עומדים מוכנים להגאולה, ולא עוד אלא שמהפכים הגלות לגאולה, שהאותיות ד"גולה" מתהפכות להיות חלק מ"גאולה" (על-ידי זה שממשיכים בהם האל"ף, אלופו של עולם), כיוון שמתגלית בחינה הכי נעלית שלמעלה מגולה וגאולה שעל-ידיה נעשה החיבור ועד להפיכת גולה לגאולה.

[.] ומזה מובן שהשליחות המיוחדת של דורנו זה, שמודגשת ביותר בתקופתנו זו, מתבטאת בעניין "סוף מעשה במחשבה תחילה" - לגלות את קץ הגאולה ("מחשבה תחילה") בסוף זמן הגלות ("סוף מעשה") על-ידי הציפייה וההכנה לגאולה עד שמביאים את הגאולה האמיתית והשלמה בפועל ממש.

(מהתוועדות ש"פ צו תש"נ, 'התוועדות' תש"נ חלק ג, עמ' 19)

קריאת 'מעשה ראובן' / 'הגומל' בטיסת פנים / עמידה בחזרת הש"ץ

קריאת 'מעשה ראובן'

באנציקלופדיה התלמודית ערך 'טעמי המקרא' מובא, שיש שתי מערכות טעמים במעשה ראובן, וזה תלוי בשאלה אם בתיבת ישראל יש 'אתנחתא' (וההמשך 'ויהיו בני יעקב שנים עשר' הוא סיום הפסוק), או שיש בתיבה זו 'סוף פסוק' (וההמשך 'ויהיו בני יעקב שנים עשר' הוא פסוק אחר).
בשם ספר 'שערי תפילה' להמרדך ר' זלמן הענא³ כתבו, שזה 'קרי וכתבי' והקורא יקרא לפי הקרי, היינו כפסוק אחד, כמו ב'טעם העליון' בעשרת הדברות⁴; ומס' 'לוח ארש' להיעב"ץ⁵ הביאו, שהיחיד קורא כשני פסוקים, ובציבור קוראים אותו כפסוק אחד.

ברוב החומשים מובא רק לקוראם כפסוק אחד, וכמדומה שכך נפוץ לקרוא הן בשמ"ת והן בציבור (וכן משמע ברוב המפרשים - ובפרט מכיוון שזה מדגיש את העניין שראובן לא חטא ממש), וכן משמע גם בלוח 'דבר בעתו', וכל-שכן בשאר הלוחות (ולפניהם - באחרונים לסי' תכח וכו') שלא הביאו מעניין זה מאומה. מאידך בחומש 'תורה תמימה' ועוד, ובתנ"ך קורן וברויאר, הובאו בפסוק זה שתי מערכות הטעמים ביחד (ללא הוראה כיצד לקרוא בפועל - וכנראה הדבר נעשה רק בשביל שימור המסורת).

בתיקון 'איש מצליח' מובאת דרך שונה בזה: לקרוא (בציבור) פעם ראשונה ולסיים ב'וישמע ישראל', כאילו הם שני פסוקים, ופעם שנייה לסיימו עשר', כפסוק אחד.

בחומש 'שי למורא' כתב לנהוג כהיעב"ץ, וכן נרפס לאחרונה בספר חת"ת, וצריך עיון.

(1) כך כ, טור תריח.

(2) לה, כב.

(3) אות שכה.

(4) דבריו שם בעניין עשרת הדברות, הובאו בשו"ע אדמו"ר הזקן (סי' תצד ס'ח"יא), וחבל שלא צויין לספר זה כלל במהדורה החדשה של השו"ע. וראה בס' 'הסידור' עמ' רלח ואילך, וש"נ. אודות מסקנת אדה"ז למעשה שם שלא כהר"ה, ציינו שם להערות וביאורים גיליון תת"ח עמ' 109. אגב, גם ב'מנחת שי' כאן השווה זאת לעשרת הדברות.

(5) סי' תסב.

(6) ראה בהסכמת הרב נאמן ל'תיקון' זה. ושם כתב גם, שבקריאת שמ"ת מנהגו לכפול גם את התרגום על כל צורה בנפרד.

דמי חנוכה' בכינוסי צבאות השם

**מה יעשה ילד יהודי בכסף? - ייתן לצדקה • כסף 'מזומן' בעבודת ה':
החלטה מיידית להתגבר על היצר-הרע • שנים עשר כינוסי-חנוכה
לילדי "צבאות ה'" התקיימו בהשתתפות הרבי משנת תשמ"א ועד
חנוכה תשנ"ב • בכל פעם הזכיר וחילק 'דמי חנוכה', פעמים ארבע
מטבעות, פעמים שלוש ופעמים שתיים • סקירה מיוחדת**

וענינו בעבודת ה':

עבודתו של יהודי לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, היא - באופן שקונה ונעשה בעל-הבית על חלקו בעולם. על-ידי זה שנותן כספו וזהבו כו', היינו, הרצון והתענוג כו', עבור הקב"ה, תורתו ומצוותיו.

וקנין זה צריך להיות בכסף של ממש, ולא בנייר שיש בו התחייבות של ממון, כלומר, לא רק שמקבל על עצמו החלטה טובה ומתחייב שיעשה עבודתו לאחר זמן, אלא מעשה בפועל ממש תיכף ומיד.

ועל דרך זה בנוגע ל"צבאות השם" במלחמה עם היצר הרע - שלא זו בלבד שמחליט שכאשר יבוא היצר הרע לבלבלו אזי יבטל את מציאותו, אלא תיכף ומיד מבטל את מציאותו של היצר הרע שלא תהיה לו תפיסת מקום וממשות כלל, וזורק לגמרי מד' אמותיו, ומוסר את הרצון והתענוג אך ורק לעניני קדושה, תורה ומצוותיה.

מה לעשות ב'דמי החנוכה'?

בשנת תשמ"א התקיים הכינוס הראשון של

בכינוס הילדים בחנוכה תשמ"ח התייחס הרבי לעובדה של נתינת מטבעות דווקא כ'דמי חנוכה', וכה אמר (התוועדיות תשמ"ח כרך ב, עמ' 159):
ההוראה מנתינת המטבעות היא - שאין להסתפק בהבטחות והתחייבויות, אלא נדרש מעשה בפועל - "המעשה הוא העיקר!"

פירוש הדברים:

טבעם של ילדים, שמטבע של מכתת (מטבע של זהב וכסף, או אפילו של נחושת). תופסת אצלם מקום יותר מנייר שיש לו שווי של ממון.

ומכיוון שכל דבר יש לו מקור בתורה - שהרי "אסתכל באורייתא וברא עלמא, וממילא, לא יתכן מציאות של דבר בעולם, אלא אם כן יש דוגמא לזה בתורה - מצינו דוגמתו בהלכות דקנין בכסף, כמו קידושי אשה, ועל דרך זה כשקונים חפץ בקנין של כסף, שצריך להיות במטבע של כסף (וכיוצא בזה) ממש, ולא בנייר שיש לו שווי ממון. מכיוון שלאמיתתו של דבר אין כאן שווי ממון. כי אם, שטר התחייבות שיש כנגדו כסיו באוצר המדינה, ובמילא, אין זה כסף, אלא שטר (נוסף לכך שערכו משתנה בהתאם לשינויים במנהג המדינה כו').

אחד החסידים נסע מיד לברדיטשוב, אך כשהגיע לשם ונכנס אל רבי לוי-יצחק, נוכח כי בגלל החיפזון לצאת לדרך שכח לשאול מה שם אימו של הרבי (כידוע ומקובל שבכל 'פדיון נפש' מזכירים את שם האם).

על שולחנו של רבי לוי-יצחק היה מונח באותה שעה חומש. פתח רבי לוי-יצחק את הספר וימצא כתוב "וירא יעקב כי יש שבר במצרים". אמר רבי לוי-יצחק: "שבר" ראשי תיבות שניאור בן רבקה.

(בית רבי פרק כ)

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב,ח)

מסביר אדמו"ר האמצעי:

השבטים בחרו להיות רועי צאן, שהוא עסק קל. הם נמצאים מחוץ לעיר, וכל טרדות העולם אינן מבלבלות אותם מביטולם ומדבקותם באלוקות. אך יוסף מידה אחרת היתה לו - אף שהיה טרוד מאוד בעניני העולם הזה, שהרי היה שליט בכל ארץ מצרים, לא היו העניינים האלה תופסים מקום אצלו שיבלבלו אותו מביטולו ומדבקותו באלוקות.

האחים לא שיערו ולא עלה על דעתם שאפשר להיות בבחינת 'מרכבה' לאלוקות גם בשעה שבחיצוניות טרודים כליכך בעניני העולם הזה. לכן טעו בו וחשבוהו לאיש מצרי.

(תורת חיים, פרשת ויחי דף קד ע"ב)

וימחר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו לבכות ויבא החדרה ויבך שמה... ויתאפק ויאמר שימו לחם (מוג, ל-לא)

"וימחר יוסף" - כל ישראל נקראו על שם יוסף, ככתוב (תהילים פ) "נוהג כצאן יוסף",

"כי נכמרו רחמיו אל אחיו" - כל אחד ואחד צריך לעורר רחמים רבים על נשמתו, שהיא בחינת 'בנימין', 'בן אוני', היינו להתבונן בגודל הירידה של הנשמה שירדה למטה מטה, ולעורר רחמים על הניצוץ האלוקי שבנשמתו,

"ויבא החדרה" - היינו בהדרי ליבו.

"ויבך שמה" - שמה דייקא, ככתוב (ירמיה יג) "במסתרים תבכה נפשי", כי צריך להיות "חדווה מסטרא דא, ועציבו מסטרא דא" ("חדווה מצד זה ועצב מצד זה"), ככתוב בזוהר (ח"ב רנח).

"ויתאפק ויאמר שימו לחם" - זו התורה, שנמשלה ללחם. כאשרם בוכה ומתמרמר על ריחוקו מאלוקות, גדל צימאונו לרבקה בו יתברך, וכשלומד תורה הרי הוא מתייחד עם האלוקות שבתורה.

(לקוטי תורה ויקרא פר' בהר, דף מ ע"ב)

ואת גביעי, גביע הכסף, תשים בפי אמתחת הקטן (מד,ב)

יוסף, שהוא 'צדיק עליון', עבודתו היא בדרך 'המשכה מלמעלה למטה', שהיא בחינת התורה. ואילו בנימין, 'צדיק תחתון', עבודתו היא בדרך 'העלאה מלמטה למעלה', שהיא בחינת התפילה. לכן הטמין יוסף את הגביע שלו באמתחת בנימין.

"גביע" בגימטרייה פ"ה (85), שהוא חמש פעמים טו"ב (5X17=85), רומז לחמישה חומשי תורה ("אין טוב אלא תורה" - אבות פ"ו). יוסף המשיך בבנימין גם את העבודה של תורה, היינו בחינת ההמשכה מלמעלה למטה.

(אור התורה בראשית כרך ה' פר' מקץ עמ' 1956)

פרשת מקץ

כי נשני אלקים... כי הפרני אלקים (מא, נא-נב)

"אפרים" ו"מנשה" מסמלים את עבודת הצדיק ועבודת הבעל-תשובה. בשניהם מופיע טעם קריאת שמותיהם על מעשיהם שבעבר: "כי נשני... כי הפרני". וכדלהלן:
אפרים - מלשון "כי הפרני אלקים", היינו עבודת הצדיק: הצדיק "פרה ורבה", ומתחזק בעבודתו כתוצאה מתורתו, תפילתו וקיום המצוות שלו עד עתה.
מנשה - מלשון "כי נשני אלקים", היינו עבודת הבעל-תשובה: אדם ש'שכח' את הקב"ה, וכשנתן ליבו לחזור בתשובה, הרי תוקף וחוזק עבודת ה' שלו, הוא בגלל שבעבר 'שכח' זאת.
נמצאנו למדים: הצדיק עובד את ה' כתוצאה מעבודת ה' שלו בעבר, ואילו הבעל-תשובה עובד את ה' מהעדר עבודת ה' בעבר.

(אור תורה בראשית פר' וחי דף כ' ע"ב)

לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו (מא, נה)

אשר יאמר וכו': לפי שהיה יוסף אומר להם שימולו, וכשבאו אצל פרעה ואומרים: כך הוא אומר לנו... אמר להם: כל אשר יאמר לכם תעשו... (רש"י)

כל ישראל נקראו על שם יוסף, ככתוב (תהילים פ) "נוהג כצאן יוסף".

יוסף, גם בהיותו מלך במצרים, ערוות הארץ, לא הפריעוהו ענייני המלוכה מלעבוד את ה' יתברך. ולא עוד, אלא גם הכריח את אנשי מצרים ("ערוות הארץ") שימולו (ועד שפרעה עצמו ציווה עליהם לשמוע בקולו של יוסף), על-אף היותם שטופי זימה, ובוזה הכניע את בחינתם (ראה מורה נבוכים ח"ג פל"ה).
כך כל אדם הנמצא ב'מצרים' במשמעותה הרוחנית, בין יהודים הרחוקים מאוד מיהדות, עליו להתחזק בתורה ובמצוות, ולא עוד, אלא שעליו להשפיע עליהם ולקרבם לתורה ולמצוות.

(לקוטי שיחות כרך י, עמ' 141)

וירא יעקב כי יש שבר במצרים (מב, א)

פירש הרב המגיד ממזריטש:
יעקב ראה שיש ניצוצי קדושה במצרים, שנפלו לשם בסוד 'שבירת הכלים', ולכן יש צורך לרדת למצרים כדי להעלות את הניצוצות האלה לקדושה.

(אור תורה בראשית דף יט עמ' ב)

* * *

לפני שנאסר אדמו"ר הזקן במאסר הידוע בפטרבורג, ציווה כי אחד מחסידיו ייסע תיכף ומיד לברדיטשוב, למסור 'פדיון נפש' עבורו להרב הצדיק רבי לוי-יצחק.

'צבאות השם' בחנוכה, ביום כ"ה בכסלו, ובסיומו (לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 467) נתן הרבי למדריכים ולמדריכות מטבעות של עשרה סנט, לחלק לכל אחד ואחת מהילדים והילדות שני מטבעות: אחד לתת לצדקה, והשני כ'מעות חנוכה'.

לפני כן (שם עמ' 465) ביקש הרבי שהילדים יקבלו עליהם להשפיע על החברים (חברים על חברים) והחברות (חברות על חברותיהן) שאף הם יתנו צדקה וידאגו לקבל דמי חנוכה, וגם והעיקר ילמדו תורה ויתפללו התפילות.

שנה לאחר מכן - תשמ"ב, ביום כ"ד בכסלו, קיבלו הילדים שלושה מטבעות (לקוטי שיחות שם עמ' 454-455): אחד - לתת לצדקה, השני - לעשות בו כטוב בעיניהם, והשלישי - 'מעות חנוכה'.

קודם לכן (שם עמ' 451-450), דיבר הרבי לילדים על ההוספה של מטבע בתור דמי חנוכה וחישיבות המנהג, וביקש מהם להחיות את המנהג של 'דמי חנוכה'.

בשנת תשמ"ג התקיים הכינוס אור לה' דחנוכה, והרבי אמר (התוועדות תשמ"ג כרך ב, עמ' 725):

נסיים את ה"כנס" בחלוקת מטבעות לכל אחד ואחת מכם: מטבע א' - לצדקה, מטבע הב' לעשות בה כטוב בעיניכם, לנצלה לדברים טובים טהורים וקדושים על-פי רצונו של הקב"ה, מטבע הג' - בתור "מעות חנוכה", ומטבע הד' - כדי לתת "מעות חנוכה" לחברים (ילד לחבירו, וילדה לחברתה).

שנה אחר כך, בתשד"מ (התוועדות תשד"מ כרך ב, עמ' 723), התקיים הכינוס אור לז' דחנוכה, והרבי אמר:

אתן עתה מטבעות למדריכים ולמדריכות - כדי לחלק ג' מטבעות, 'דמי חנוכה', עבור כל אחד ואחת מכם, על מנת לתת ב' מטבעות לצדקה: מטבע הא' - לצדקה הקשורה עם ענין החינוך, כמבואר בדרושי רבותינו נשיאינו אודות הקשר של חנוכה עם ענין החינוך, ומטבע ב' - לצדקה סתם; ומטבע הג' - לעשות בה כטוב בעיניכם.

ובזכותכם - אתן מטבעות גם עבור המבוגרים הנמצאים כאן (הורי הילדים וקרוביהם, אחיהם

ואחיותיהם וכו'), ובודאי יעשו גם הם באופן האמור. בשנת תשמ"ה (התוועדות תשמ"ה כרך ב' עמ' 996) אמר הרבי:

יתנו לכל אחד ואחת מכם (באמצעות המדריכים והמדריכות, כנהוג בכל כנס) ארבע מטבעות: מטבע א' - לצדקה בקשר לענין חנוכה. מטבע הב' - לצדקה בקשר לענין חינוך, שכן, חנוכה קשור עם ענין החינוך. מטבע הג' - כדי שתהיה הוספה בענין הצדקה, כהוראת ימי חנוכה - מוסיף והולך. ומטבע הד' - לעשות בה כטוב בעיניכם.

ובזכותכם - יתנו ד' מטבעות גם עבור הורכים, המדריכים והמדריכות, וכל שאר היהודים המבוגרים הנכונים כאן, הן אנשים והן נשים.

שנה אחר כך, בתשמ"ו, התקיים הכינוס במשותף עם חברי כולל 'תפארת זקנים, לוי יצחק', והרבי אמר (התוועדות תשמ"ו כרך ב, עמ' 132):
יחלקו לכולם, ל"צבאות השם", לזקנים וזקנות, ולכל הנאספים - ג' מטבעות:

מטבע הא' - לצדקה, מטבע הב' - לצדקה הקשורה עם חנוכה, ומטבע הג' - לעשות בה כטוב בעיניהם.

הכינוס של שנת תשמ"ז התקיים בנר ה' דחנוכה (התוועדות תשמ"ז כרך ב, עמ' 128), והרבי ציין:

כיוון שנמצאים בחנוכה - תינתן הוספה במטבעות - שלש מטבעות: הא' לצדקה בכלל, הב' לצדקה הקשורה בחנוכה, והג' - כל אחד ואחת יעשה בה כטוב בעיניו.

ובזכות ילדי "צבאות השם" יתנו ג' מטבעות "דמי חנוכה" גם למבוגרים הנמצאים כאן.

בשנת תשמ"ח (התוועדות תשמ"ח כרך ב, עמ' 158) אמר הרבי:

נהוג בכל כינוס דוגמת כינוס זה לסיים בעמוד השלישי - ענין הצדקה, ובפרט בימי חנוכה, כמנהג ישראל לתת דמי חנוכה. . . ולכן יתנו עתה לכל אחד ואחת מכם מטבע אחד באופן סמלי - עבור דמי חנוכה, ומטבע אחד לצדקה.

ונוסף לזה - עוד מטבע אחד, כדי להשתמש בה עבור דבר טוב, כפי ראות עיניכם.

חנוכה

אלא לראותם בלבד

יש לדקדק בזה: הסגנון "אין לנו רשות אלא" מורה לכאורה כי יש כאן נסיגה מסויימת מהאיסור הכולל "להשתמש בהם", וכי ה'שימוש' באופן של 'לראותן' מותר?!
ואמנם, בזמן שאנו מתבוננים בנרות חנוכה ('לראותן') ומקשיבים לסיפור הנרות, נחשב הדבר 'שימוש' - שימוש רוחני. 'שימוש' זה בהחלט מותר ואף רצוי.

(משיחת זאת חנוכה תשל"ה - בלתי מוגה)

שורש נרות חנוכה במצוות התורה

במצוות נרות חנוכה מצינו שלושה פרטים. המצווה היא: (א) להדליק נרות, (ב) על פתח הבית, (ג) משמאל.

ויש לומר ששלושה פרטים אלו בנרות חנוכה, שהיא מצווה מדברי סופרים, נובעים משלוש מצוות דאורייתא.

(א) עצם הדלקת נרות חנוכה נמשך מנרות המקדש, כפשטות העניין. (ב) ההדלקה בפתח הבית דווקא קשורה למצוות מזוזה. ואמנם, מבואר בתורת החסידות ש"במזוזה הפתח יש שתי מצוות, אחת דאורייתא והיא מצוות מזוזה, והשנייה מצווה דרבנן כעין דאורייתא, והיא מצוות נרות חנוכה". (ג) זה שמדליקים נרות חנוכה משמאל הפתח מורה כי מצווה זו משפיעה גם על צד ה'שמאל' ומאירה אותו. תכונה זו מצאנו במצוות תפילין, שמניחים על-יד שמאל (ובמיוחד על-פי המבואר בזהר שעושים כן כדי לשעבד לקב"ה גם את יצר הרע שבחלל השמאלי שבלב). תכונה זו ניתן לראות אף בתפילין של ראש, כי מצווה זו מביאה לידי כך ש'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך".

(ליקוטי שיחות, כרך ה, עמ' 226)

ה'שימוש'

מקומו של ה'שימוש' הוא למעלה משאר הנרות. הטעם הפשוט הוא, 'שאם בא להשתמש ישתמש לאותו נר'. או יש לומר שהשימוש הוא בדוגמת הכהן, המדליק את נרות המקדש. והטעם הפנימי לזה הוא - מי שמדליק את "נר ה' נשמת אדם" של חברו מתעלה לדרגה שהיא נעלית אף מדרגתו של האדם שאת נשמתו 'הדליק'.

(ליקוטי שיחות)

בשביל מה צריך ילד יהודי כסף?

בשנת תשמ"ט התקיים הכינוס בכ"ח בכסלו. הרבי (התועודיות תשמ"ט כרך ב, עמ' 63 ואילך) דיבר בהרחבה על החנוכה בנתינת דמי חנוכה, שהיא כדי לתת לילדים את האפשרות להוסיף בצדקה. כלומר, הכסף שנותנים לכל אחד ואחת מהילדים אמנם נעשה שלו/שלה, אבל המטרה היא שיוסיפו בנתינת צדקה. ובלשונו:

בשביל מה צריך ילד יהודי כסף . . . ועל-פי זה מובן, בנוגע לפועל, עד כמה כל אחד ואחד מהילדים שמקבל דמי-חנוכה צריך לזכור שעל-ידי זה ניתנה לו הזדמנות להוסיף יותר בצדקה.

ואחר-כך סיים:

יתנו לכל אחד ואחת מטבע לשליחות-מצווה לצדקה, ומטבע נוסף בתור "דמי חנוכה", לעשות בו כטוב בעיניו, ומה טוב לתת גם אותו לצדקה (אלא שזוהי נתינה מכספו שלו, כמדובר כמה פעמים).

קודם לכן ציין הרבי:

נותנים יותר ממוטבע אחד, כדי לקיים "ואהבת לרעך כמוך" . . . מטבע אחד לחברו - "כמוך" - אם חברו זקוק לצדקה לעצמו, או עבור בית הכנסת ובית המדרש או דבר דומה מענייני יהדות שנחוץ לו סיוע כספי - צדקת הציבור.

לראות ולראות

כינוס חנוכה תש"נ היה מיוחד במינו: הוא התקיים בריזמנית בכמה וכמה מדינות, תחת הכותרת 'לראות ולראות', ובאמצעות הלוויין נצפו כל הכינוסים שמסביב לעולם: בכותל המערבי שבירושלים עיר-הקודש; בבית הכנסת המרכזי במוסקוה (רוסיה); בלונדון (אנגליה) ובפריז (צרפת). וכמו-כן נשמעו ונראו האירועים במקומות האלה בבית-מדרשו של הרבי.

המעמד התקיים בכ"ח בכסלו, נר ה' דחנוכה תש"נ, ובין הדברים דיבר הרבי על מנהג רבותינו לתת 'דמי חנוכה' לילדים בנר חמישי, והסביר כי מנהג זה הוא התוכן של 'דמי חנוכה' (התועודיות תש"נ כרך ב, עמ' 63 ואילך):

...לעשות מדבר של חול (כסף) - חנוכה, קדושה.

דבר המעורר גם על מנהג ישראל - כמדובר פעמים רבות - שכדאי להעניק לילדים "דמי חנוכה" לפחות פעמיים במשך ימי החנוכה, ומה טוב בכל יום [כולל גם בערב שבת - לפני כניסת השבת], ובנר חמישי - להוסיף בזה, בהתאם למנהג הנ"ל.

הרבי סיים:

על-פי האמור נסיים עתה בנתינת "דמי חנוכה" - בתוספת לצדקה הרגילה . . . ד' מטבעות של עשר סענט. אחר-כך ל"טנקיסטים" שטרות של דולר, לתת לכל אחד ואחת מהנוכחים שיחיו ב' שטרות של דולר.

בשנת תנש"א התקיים הכינוס בב' דראש-חודש טבת, ואז אמר הרבי (התועודיות תנש"א כרך ב, עמ' 74):

כנהוג יתנו לכל אחד ואחת ג' מטבעות בקשר לחנוכה בכלל ובג' פעמים הוי חזקה, לשון חזק . . . ונוסף על זה - מטבע ד', שגם היא ניתנת בקשר לחנוכה כ"מענות חנוכה" אבל בכונה שמטבע זו בוודאי יתנו לצדקה.

ולבסוף (שם עמ' 77) סיים:

הסיום של כינוס כגון זה הוא בעשיית כל אחד ואחת מכם לשליח לתת צדקה, ומכיוון שעומדים בימי החנוכה ונהוג לתת "מענות חנוכה", יתנו לכל לראש ג' מטבעות שהיו כסף שלכם ותוכלו לעשות בהם כטוב בעיניכם, וכרוספה למטבעות אלו, יתנו מטבע ד' שאותה בוודאי תתנו לצדקה.

הכינוס של שנת תשנ"ב התקיים בליל א' דחנוכה, וכבשנים האחרונות היה גם הוא כינוס 'צבאות השם' עולמי, עם מקומות ידועים בעולם, על-ידי הלוויין [במהלך דבריו הזכיר הרבי שעל-ידי הלוויין ניתן להתקשר עם יהודים הנמצאים במוסקוה, ניו-יורק, בהודו בכלכלתא, ביפן, בארץ-ישראל באוסטרליה וכן הלאה] והרבי אמר ('שיחות קודש' תשנ"ב כרך ב' עמ' 443):

לאחרי תפילת מעריב יתנו לכל אחד ואחת מהנמצאים כאן שליחות [מצווה], שתכלול מטבע ושטר: מטבע, בכדי שהנותן יקיים בו את המצווה וה'מנהג ישראל תורה היא' - לתת "דמי חנוכה"; ושטר כדי לתתו למטרה טובה, מטרת צדקה...
ואכן אחרי מעריב, נתן לכל אחד ואחת מהילדים, ואחר כך לכל הנוכחים - שקית פלסטיק ובה שטר של דולר, ומטבע של עשרה סנט.